

Nr 140.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tilläggs-
pensioner å allmänna indragningsstaten åt översten J. V.
E. D. af Sandebergs änka och minderåriga barn; given
Stockholms slott den 10 mars 1922.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

P. Albin Hansson.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10
mars 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Hansson anför:

Under en av kronprinsens husarregementes officerskår den 19 november 1920 i tjänsten företagen terrängritt, vari även deltog dåvarande översten och chefen för regementet J. V. E. D. af Sandeberg, råkade

af Sandebergs häst att snava med påföljd att af Sandeberg kastades av hästen och därvid ådrog sig skada, varav döden omedelbart blev följden.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift har översten af Sandebergs änka Greta af Sandeberg, född Lüning, anhållit, att hon och hennes barn måtte, utöver den från arméns nya änke- och pupillkassa tillkommande pension och pupilltillägg, komma i åtnjutande av det pensionstillägg, som kunde befinnas skäligt.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att översten af Sandeberg efterlämnat, utom änkan, i äktenskap med henne födda barnen Elsa Greta Maria, född den 15 november 1908, Inga Greta Maria, född den 4 mars 1911, och Hugo Edvard David, född den 5 juni 1914, samt att änkan den 30 april 1921 nedkommit med en dotter, som erhållit namnet Greta Maria; ävensom att enligt verkställd bouppteckning boet efter översten av Sandeberg utvisat en behållning av endast 856 kronor 64 öre.

Direktionen över arméns pensionskassa, som den 8 februari 1922 avgivit utlåtande i ärendet, har meddelat, att änkan af Sandeberg efter sin avlidne man åtnjote från och med den 1 december 1920, så länge hon levde ogift, en årlig änkepension från arméns nya änke- och pupillkassa av 1,100 kronor, å vilken pension utginge dyrtidstillägg, samt såsom pupilltillägg 100 kronor om året för vart och ett av sina fyra barn, vilka pupilltillägg utginge till och med slutet av det kalenderår, under vilket barnet avlede, fyllde 21 år eller dessförinnan inginge äktenskap eller ock modern avlede, inginge nytt äktenskap eller på annat sätt förlorade sin pensionsrätt.

Då riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t i ett flertal fall beviljat änkor och barn efter genom olyckshändelse under tjänstutövning omkommen personal, kommenderad till flygtjänst, tilläggspension utöver sådan personal tillkommande pension och pupilltillägg från arméns nya änke- och pupillkassa, ansåge direktionen, med hänsyn jämväl därtill, att behållningen i boet allenast utgjort 856 kronor 64 öre, att understöd även borde tillerkännas änkan af Sandeberg och hennes fyra omyndiga barn. Beträffande understödets storlek syntes detsamma, i enlighet med vad förut föreslagits i liknande fall, böra bestämmas så, att det jämte pension och pupilltillägg uppginge till, för änkan 4,000 kronor och för vardera barnet till 1,000 kronor för år räknat. På grund av vad direktionen sålunda anfört finge direktionen hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att översten af Sandebergs änka och fyra minderåriga barn finge, utöver dem tillkommande pension och pupilltillägg från

arméns nya änke- och pupillkassa, från och med den 1 december 1920 komma i åtnjutande av pension från allmänna indragningsstaten, änkan, så länge hon levde ogift, med 2,900 kronor årligen, samt vartdera barnet till och med det år, varunder det fyllde 18 år, med 900 kronor årligen.

Uti den 14 februari 1922 i ärendet avgivet utlåtande har *arméförvaltningens civila departement* erinrat, att riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t i ett flertal fall genom särskilda beslut beviljat änkor och barn efter genom olyckshändelse under tjänstutövning omkommen personal, kommanderad till flygtjänst, tilläggs pension utöver sådan personal tillkommande pension och pupilltillägg från arméns nya änke- och pupillkassa. Med hänsyn till dessa riksdagsbeslut och då översten af Sandeberg omkommit under tjänstutövning samt behållningen i dödsboet, 856 kronor 64 öre, måste anses såsom synnerligen obetydlig, ansåge departementet, att understöd borde tillerkännas änkan af Sandeberg och hennes fyra minderåriga barn, av vilka det yngsta blivit fött efter makens död. För erhållande av ledning vid bestämmandet av de belopp, varmed nämnda understöd lämpligen borde utgå, syntes i första hand de principer, enligt vilka tilläggs pensionen till efterlevande efter flygpersonal beviljats, böra omnämnas. I sådant avseende ville departementet erinra, att arméförvaltningen uti avgivet utlåtande över det av särskilt tillkallade sakkunniga för verkställande av förnyade tekniska utredningar rörande vissa lantförsvarsbehov den 21 september 1916 avgivna betänkande (intaget i proposition nr 72 till 1917 års riksdag) ifråga om ersättning vid olycksfall för flygpersonal anfört, att om olycksfall medförde döden, livränta borde från dödsfallet tillkomma den avlidnes änka till belopp av 1,500 kronor, så länge hon levde ogift, samt varje den avlidnes minderåriga barn med 300 kronor, till dess barnet fyllde 21 år, men att vid utbetalningen av nämnda livräntor avdrag i varje fall borde göras för pension eller pupilltillägg, som enligt gällande pensionsbestämmelser vore tillerkända änka eller barn efter delägare i arméns nya änke- och pupillkassa. Ämbetsverket ansåge även, att ifrågavarande livräntor borde beträffande fast anställd personal bestämmas utan hänsyn till den tjänstegrad, den kunde innehava. Enligt dessa grunder hade även de till efterlevande efter flygpersonal utgående livräntor bestämts, dock med den ändring, att livräntorna till den avlidnes minderåriga barn i ett flertal fall höjts till 325 kronor och att tiden för desammas utgående begränsats till och med det år, under vilket barnet fyllde 18 år. I händelse ovan omförmälda principer skulle tillämpas i förevarande fall, skulle således de änkan af Sandeberg och hennes barn tillkommande livräntorna

komma att utgå med 1,500 kronor till henne själv och med 325 kronor till vart och ett av barnen. Med hänsyn likväl därtill, att överste af Sandeberg ljutit döden under deltagande i en övning, som för honom i hans egenskap av kavalleriofficer varit obligatorisk, under det att kommandering till flygtjänst endast skedde på frivillighetens väg och på särskild ansökan, vilken kommandering jämväl medförde vissa förmåner utöver den ordinarie avlöningen, samt till den tjänst överste af Sandeberg innehade vid olyckstillfället och hans familjs betryckta belägenhet, syntes det departementet som om billigheten krävde, att understöden till dem sattes något högre än vad, såsom ovan blivit nämnt, varit fallet beträffande efterlevande efter flygpersonal, vilken aldrig innehade högre än kaptens tjänstegrad. I sådant avseende hade departementet, som ej funne sig kunna förorda en så avsevärd höjning av livräntorna, som av direktionen över arméns pensionskassa föreslagits, tänkt sig, att det till änkan af Sandeberg utgående pensionstilläggets storlek skulle bestämmas så, att detsamma jämte pensionen skulle uppgå till sammanlagt 2,000 kronor, varemot någon höjning av understöden för barnen utöver ovan omförmälda 325 kronor till vart och ett ej syntes böra ifrågasättas. På grund härav och då änkan af Sandeberg från arméns nya änke- och pupillkassa åtnjöte dels årlig pension å 1,100 kronor dels ock såsom pupilltillägg för vart och ett av barnen 100 kronor för år, finge departementet hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att översten af Sandebergs änka finge, utöver henne och barnen tillkommande pension från arméns nya änke- och pupillkassa, så länge hon förbleve i sitt nuvande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära dels en årlig tilläggspension av 900 kronor dels ock 225 kronor årligen för vart och ett av makarnas barn till dess det fyllde 18 år. Av handlingarna i ärendet framginge, att lön för översten af Sandeberg utbetalats till och med november månad 1920 samt att hans änka från och med den 1 december 1920 uppbure ovan omförmälda pension från arméns nya änke- och pupillkassa. De nu föreslagna tilläggspensionerna skulle alltså i enlighet med i liknande fall förut tillämpade principer utgå från och med sistnämnda dag.

Statskontoret har den 24 februari 1922 avgivit utlåtande i ärendet och därvid instämt i vad arméförvaltningens civila departement i ärendet anfört och hemställt.

Departement-
schefen.

Med avseende å i ärendet förekommande omständigheter anser även jag starka skäl tala för att till översten af Sandebergs änka och makarnas

barn utverkas särskilda pensioner utöver de belopp, som författningsenligt tillkomma dem från arméns nya änke- och pupillkassa. Härvid har jag även tagit i betraktande, att översten af Sandeberg var känd såsom en särdeles duglig och framstående officer, vars förtidiga bortgång är att anse såsom en stor förlust speciellt för det vapen, han tillhörde.

Vad beträffar de ifrågasatta pensionernas storlek ansluter jag mig till det av arméförvaltningens civila departement framställda och av statskontoret biträdda förslag. Pensionerna ifråga böra utgå, till änkan och hennes tre äldsta barn från och med den 1 december 1920 samt till dottern Greta Maria, som är född den 30 april 1921, från och med den 1 maj sistnämnda år.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att översten J. V. E. D. af Sandebergs änka Greta af Sandeberg, född Lünings, och makarnas minderåriga barn Elsa Greta Maria, Inga Greta Maria, Hugo Edvard David samt Greta Maria må, utöver dem författningsenligt tillkommande pension och pupilltillägg från arméns nya änke- och pupillkassa, komma i åtnjutande av pensioner å allmänna in- dragningsstaten, änkan så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd med 900 kronor årligen samt ett vart av barnen till och med det år, varunder det fyller 18 år, med 225 kronor årligen, att utgå till änkan och de tre förstnämnda barnen från och med den 1 december 1920 samt till Greta Maria från och med den 1 maj 1921.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Lindman.